

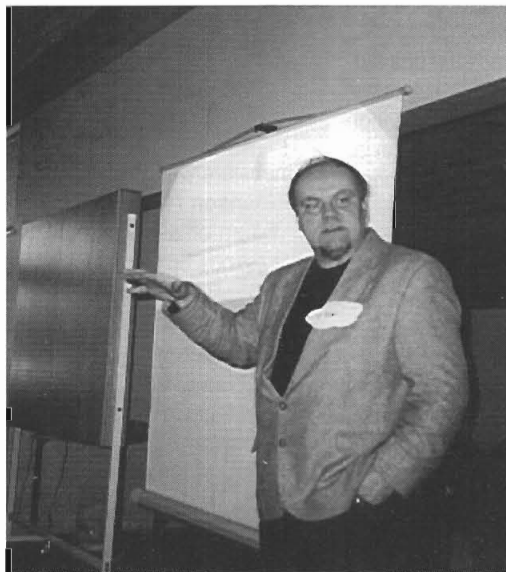
Ajurünnak meeste-naiste mõttemallidele

Kahepäevasel seminaril Roosta Puhkekülas leidsid Eestimaa Talupidajate Keskliidu ja Eesti Maanaiste Ühenduse liikmed, et taluliikumise ja maaelu edendamiseks on vaja meeste ja naiste mõtte- ning tegevusjõud ühendada. Ainult nii on võimalik organisatsioonid hääbumisest päästa.

16. - 17. veebruarini Läänemaale Phare projekti "Maanaiste toetuseks" raames kogunenud ETKL-i ja EMÜ juhatuse liikmed arutlesid, kuidas talupidajate keskliit ja maanaiste ühendus saaksid maaelu parandamiseks ja organisatsiooni töö tõhustamiseks üheskoos midagi ette võtta. Arutelu aluseks oli statistika, kust selgus, et maanaiste organisatsiooniga on viimase aasta jooksul ühinenud 167 liiget, talupidajate keskliidust aga üle 300 liikme lahkunud.

Tiiu Soans, Eesti Maanaiste Ühenduse juhatuse esinaine, tõdes seminaril sisse juhatahes, et ta on Eestimaa Talupidajate Keskliidu juhatuses 21 mehe hulgas ainuke naine ning ta tunneb juba ammu, et tähtsate otsuste tegemisel oleks vaja enam naiste häält. "Mehed ei ole praeguseks endale tunnistanud, et ka naistes peitub mõtte- ja tegudeenergia, mis siiani kasutamata ja mille tõttu asjad ei lähe nii kui võiks. Peame selgeks tegema, mida mõlemad pooled suudaksid organisatsiooni heaks teha ja kuidas üksteist paremini mõista." Ka ETKL-i juhid **Kaul Nurm** ja **Urmas Ardel** tõdesid, et võib-olla on siiani jäänud talupidajate keskliidust tõesti mulje, et nad alahindavad naisi, kasutades neist vaid mõnda konsulentidena. "See viga tuleb parandada," leidsid nad.

Et autoriteetsete ekspertide abiga meeste ja naiste erinevusi selgitada, oli seminarile kutsutud **Ingrid Svantesson** Rootsi Talupidajate Keskliidust (LRF) ja TPÜ professor **Voldemar Kolga**. Kui I. Svantesson peatus oma loengus peamiselt mehe ja naise füsioloogilistel erinevustel, siis prof. V. Kolga analüüsis praegust Eestimaa elu sotsiaal-



psühholoogilistest aspektidest lähtuvalt. Loengust osa võtnud ligi 40 inimest said teada, miks mehed armastavad kohe otsustada, naised aga peale pikemat arutelu seda teevad; miks mehed ei talu abipalumist, miks nad on aldid võitlusele ja enesenäitamisele. Naised seevastu soovivad iga otsustamise eel diskuteerida, anda kõigile osapooltele võrdsed võimalused, hoida häid suhteid. "Kuna palju on meile kodeeritud looduse poolt, ei saa me teist poolt halvustada ega öelda, et nii mõelda või käituda on vale, vaid tuleb tunnistada, et oleme lihtsalt erinevad ja püüda erinevusi ületada," kõneles I. Svantesson.

Voldemar Kolga andis oma loengus mõtlemisainet Eesti ühiskonnast üldisemalt. Kas oleme siirdeühiskonnast väljas või mitte, millised on eestlaste mõttemallid ning avaldas arvamust, et Eestis on liidreid ja n.ö. tegijaid vähe. "Praegu näen ainukese inimesena, kes julgeb Eestis teisiti mõelda ja öelda, vaid Jüri Mõisa. Kuid ka tema pole liider, vaid manager," kõneles kokkuvõtte V. Kolga.

Mis puutub koostöösse naiste ja meeste vahel, siis pidas ta seda võimalikuks, kui vaid võetakse üksteist võrdsete partneritena ning kui koostööks tunnevad vajadust mõlemad pooled.

Teine seminaripäev kulus grupitöödele teemal "Kuidas süüski organisatsioonide

liikmeskonda suurendada, kes peaksid siia kuuluma ja mida talupidajate liit suudab oma liikmetele pakkuda. Ajurünnaku tulemusel, mida viis läbi **Ruth Gustafsson** LRF-ist, saadi paberile palju ideid. Leiti, et liikmed võiksid olla nii juriidilised kui ka füüsilised isikud tootjatest maaelu toetajateni välja. Suur liikmeskond on vajalik ühiskonnas mõjule pääsemiseks, info vahetamiseks, kokkuvõttes maaelu parandamiseks. Pakuti välja hulgaliselt ideid, millised funktsioonid ja millised eelised liikmetel tulevikus võiksid olla alates ühisüritustest, koolitusest kuni boonuse-kaartideni välja. Kokkuvõttes otsustati, et ühisseminarid peavad jätkuma ka edaspidi ning saama Eesti Maanaiste Ühenduse ja Eestimaa Talupidajate Keskliidu tegevussuundade aluseks.

Koostööd ei tohi karta, nagu ütles ka EMÜ Viljandimaa esinaine **Mare Laande**:

"Kallid mehed, ärge kartke naisi, kes püüavad olla teistsugused kui on traditsiooniline naine. Just nemad aitavadki kaasa meie elu muutmisele paremuse suunas. Tehkem koostööd, mõistkem üksteist, toetagem, sest ainult nii saame luua tugeva ja kõikide huve kaitsva organisatsiooni.

Terje Truska

Täna lehes:

Kokkutulek Roostal

Maanaiste organisatsioonid minevikust tänapäevani

Tiirimetsa naiselts 5-e aastane

EMÜ Türi ja Järvamaa organisatsioonid soovivad ühineda

Reet Länkuri kodutalu

Kuidas teha mittetulundusühingut?

Kuidas muuta organisatsioon tugevaks, saada uusi liikmeid?

Viljandi kodukäsitöömess

Raamatupidamisnõuannet (lisalehel)



Toimetaja veerg

Seminarid kutsuvad osa saama

Paljuvaideldud numbrikombinatsiooniga uus aasta on täies jõus. Milleenium milleeniumiks, kuid elu tahab elamist, probleeme lahendamist.

Eesti Maanaiste Ühendusele on uue aasta algus tähendanud projekti "Maanaiste Toetuseks" jätkumist, kus maakondade ja piirkondade seminarijuhid peavad oma oskused ja teadmised proovile panema, kutsudes kokku ümbruskonna naisi end harima, silmaringi laiendama, üksteisega tutvuma. Nii on kohtunud Tartu- ja Läänemaal, Viljandi- ning Järvamaal ja mujalgi psühholoogide, taluliitude esindajate, käsitöömeistrite, meditsiinitöötajate ja teiste põnevate inimestega, kellel kõigil on midagi olnud maanaistele öelda, edasi anda. Rõõmuga võib tõdeda, et nii mõnigi sellisel üritusel esimest korda osalenud naine on tunnistanud, et sellist kooskõlmisvõimalust ollakse ammu oodanud. Lootuses, et kohtumised jätkuvad, on esitatud avaldusi EMÜ ridadesse astumiseks. Miks ja kuidas seda teha ning milline oli naisliikumine esimese Eesti Vabariigi ajal, saate lugeda käesolevast lehest.

Ühega neist, kes südameasjaks võtnud naiste harimise, on Järvamaal Türi külje all elav Liiva talu perenaine Reet Länkur. Temaga ajasime juttu talupidamisest, nais- ja külaliikumisest, ühiskondlikust tööst, elust üldse.

Läänemaal, Roosta puhkekülas kohtusid esimest korda ühisel seminaril Eestimaa Talupidajate Keskliidu ja Eesti Maanaiste Ühenduse juhatuse liikmed, et selgitada, kas on võimalik mõlema organisatsiooni jõud ja teadmised ühendada. Seda selleks, et maaelanike organisatsioonil oleks enam mõjujõudu ühiskonnas ja liikmeid juurde tuleks. Ka seal räägitud ja otsustatud saate lehest lugeda.

Uue aastatuhande esimesest lehest ei puudu ka ülevaated naiste põnevatest ettevõtmistest Saaremaal Tiirimsas, huvitavatest plaanidest, mis suvel saavad toimuma ning lühiteateid.

Head lugemist ja kaasalöömist!
Terje Truska

Ajalugu

Maanaiste liikumine Eestis läbi aegade

Maanaised ärkasid ühisele liikumisele üldiselt hilja. Ja mitte üksnes Eestis, vaid ka välismaal.

Helmi Mäelo, kes on autor raamatule "Eesti naine läbi aegade", kirjutab, et alles 1897.aastal kogunes grupp ettevõtlikke Kanada naisi ühise organisatsiooni loomiseks "olles kantud tahtest panna alus uuele sotsiaalsele korrale maal". Saksamaal asutatakse esimesed maanaiste seltsid 1898.aastal ning aastal 1899 pannakse alus maanaiste liikumisele Soomes, kus see kiirelt kasvab suureks, kogu riiki haaravaks liikumiseks.

Eesti maanaised kutsus oma organisatsiooni loomiseks esimesena kokku aga meesterahvas. Selleks oli Põllumeeste Keskseksi peasekretär agronoom **Jaan Hürenson** (1882-1942). Ta leidis, et maanaisi on kodu arendamise huvides vaja rohkem oma majapidamistest välja tuua ja nendest moodustada seltskond, kus üheskoos õpitakse ja arenetakse. Kuna ideel oli naiste hulgas toetajaid, kutsutigi 1927.aastal kokku **esimesed maanaiste päevad**, mis toimusid kõikjal Eesti maakonnalinnades. Esialgu kutsuti naisi kokku selleks, et kõneleda maanaiste organiseerimise vajadusest ja kooskõlmise põhimõtteist. Tolleaegsetest ajalehtedest võib lugeda, et rahvast tuli neile koosolekuile tavaliselt kokku murruna ja arutelud olid asjalikud, erutavad ning õhkkond kuum.

Nii algaski hoogne maanaiste ja perenaiste seltside organiseerimine. Esimene selline rajati samal aastal Tartumaal Kudina vallas nimega **Kudina Perenaiste Selts**. Maanaiste seltside juhtimiseks loodi **1928. aastal Eesti Maanaiste Keskseksi**, kes pidas oma esimese töökoosoleku samal aastal Tartus.

1929.aastal toimus rahvusvahelise naisliidu kongress Londonis. Sellel kongressil oli esindajaid juba ka Eesti maanaiste hulgast.

1933.aastal moodustatakse maanaiste maailmaliit - **Maailma Maanaised**. Eesti maanaiste esindajaks selles rahvusvahelises liikumises on kuni 1934. aastani Margit Ojansoo.

1938.aastaks, s.o. kümne tegevusaasta jooksul kuulus Maanaiste Keskseksi 426 organisatsiooni, kus oli 33 000 liiget. Sel ajavahemikul korraldati 4597 mitmesugust kursust 116 697 osavõtjaga.

Maanaiste seltside peaülesandeks oli kodumajanduse igakülgne arendamine maal, naiste kultuurilise ning majandusliku olukorra parandamine ja maanaiste kutsehariduse tõstmine. Alates 1930.aastast esinesid maanaiste seltsid oma väljapanekutega kohalikel ja üleriigilistel põllumajandusnäitustel. Korraldatati õppereise, maakondlikke naistepäevi ja kord aastas üleriigilisi maanaiste päevi. Maanaiste häälekandjaks sai 1927.aastast Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi poolt väljaantav ajakiri "**Taluperenaine**". Ajakirja peatoimetaja oli **Liis Käbin** (1896 -1976). "Taluperenaist" anti välja kuni aastani 1940, kokku 159 numbrit tiraazhiga üle 30 000, mida pikisilmi ootas iga maakodu. Selles tolle aja suurima tiraazhiga ajakirjas anti õpetusi tootlustusküsimustes, kodukaunistamises, tervishoius, aianduses, mesinduses, sisekujunduses, käsitöös jms, mis avaldasid kokkuvõttes Eesti kodu- ja maakultuuri arengule väga suur mõju.

Maanaiste kümneaastase liikumise tähistamiseks väljaantud albumis 1938. a. kirjutas Liis Käbin: "Kõigi tõsiste maanaiste ja pereemade südames ja hinges peituv armastus perekonna, kodu ja kodumaa vastu on see imeline vägi, mis hingestab ja kannab maanaiste liikumist ning annab sellele tema kõrge väärtuse ning sügava sisu."**

(Järgneb)

* Maakodu 1997, nr 6. lk 26. "90 aastat teadlikku kodumajandust Eestis".
Prof. emer. dr. J. Kuum

** Eesti naine läbi aegade, H. Mäelo "Maanaiste liikumine" lk. 239

Tiirimetsa naisselts "Küünal" 5-e aastane

Saaremaal Tiirimetsas, 1995. aasta küünlapäeval loodud seltsi liikmeks on 22 ümbruskonna aktiivsemat naist. Siia kuulub õpetajaid, pensionäre, koduperenaisi ja ka muudel elualadel töötajaid. "Kõiki meid ühendab soov tulla kokku ja mitte viriseda, vaid tegutseda," kõnelevad seltsi esinaine Juuli Pihl ja Ludmilla Näälük. Minu ette laotatakse album, kust vaatavad vastu pildid üritustest. "Meil on käinud õpetajad Valgast, tulemas on Valga meeskoor ja Tartu Maanaiste Liit on käinud meie eluga tutvumas," tutvustatakse pildil toimuvat. Pildid on sügislaadadest, sünnipäevapidudest, kohtumis- ja käsitööõhtutest. Põnevamad on fotod, kus naised võõrustamas Sardiiniast pärit noormehi, Hollandis ja Itaalias reisimisest ning Eestimaal, sõpruseltsidel külas käimistest. "Kui Sardiinia mehed meil tantsisid, pidasime lausa hinge kinni, kas pörand ikka peab vastu," kõneleb Juuli, seltsi esinaine.

Kuna toas on näha kangastelgi, siis on loogiline, et tegeldakse usinalt käsitööga. Jutust kuulen, et tehtud on ka rahvariideid ja -võid, kušetikatteid jms. "Eks käsitööga tegelemine on talveõhtutel meie üks peamisi tegevusi, lisaks laul ja tants," räägivad võõrustajad.

Millest siis tegelikult kõik algas?

1936-st kuni aastani 1988 tegutses Tiirimetsas 8-klassiline kool, mis aga kinni pandi, kui Salme külla uus koolimaja valmis sai. Aastaid seisis vana haridustempel tühjalt, kuni naised selle endale "vallutasid", st. vallalt tasuta **rendile said**. Esimesed tööd olidki puhtpraktilised parandus- ja korrastustööd, et tuul huvilisi majast välja ei viiks. Mõni aeg hiljem lisandus sisuline tegevus.

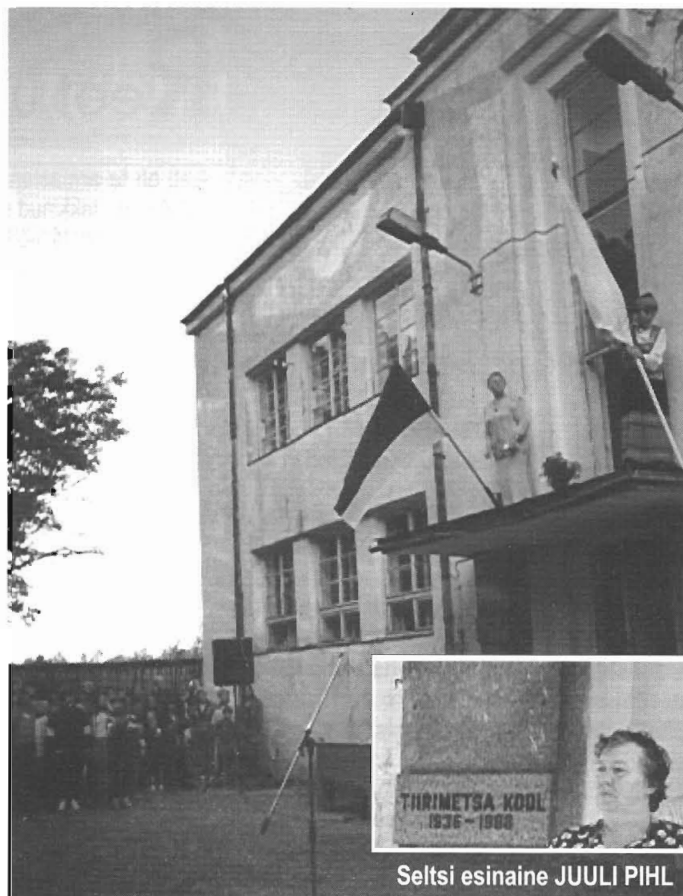
Nüüdseks on kultuuritegevus nii edukas olnud, et näiteks kevadel sai naisansambel Memme-Taadi laulukonkursil Muhumaal kolmanda koha, mis neile suureks üllatuseks oli, rääkimata lähikülade elanikest. Siinkohal kuuluvad suured tänusõnad Armilda Sadamale, kes saadab naisi akordionil ning õpetab memmedele tantsusammud selgeks.

Naised tõdevad, et sümboolse liikmerahaga midagi suurt ei tee, suuremateks ettevõtmisteks ei jätku seda kohe kuidagi. Peamiselt hangitakse raha projektide kirjutamise kaudu ning endisest koolimajast väljaehitatud tubade üürimisega. Paar aastat tagasi õnnestus ääremaade programmist saada 100 000 krooni, millega tehti korda tualetid ja pesuruum ning mõned toad, kuhu külalisi majutada. Ühistegevuse rahadest osteti aga majja saiaküpsetamisahjud, kus külaliste tulekul tehakse ka hästinõutud koduleiba.

Naisseltsi "Küünal" tegevus on olnud nii silmapaistev, et selts on ära märgitud ka Kuressaare infopunktis, kust nende õõbimiskoha kohta infot saab.

"Igatahes on kõik alati meie majja oodatud," kutsuvad naised taas Tiirimetsa tagasi.

Tiirimetsa naisseltsi liikmetega
rääkis Terje Truska



Türi ja Järvamaa naised peavad plaani ühineda

Aastaid on ainukesena vabariigis ühes maakonnas, nimelt Järvamaal, kaks taluliitu tegutsenud. Türi valla ja tema lähiümbruse talunikel on oma Türi Taluliit ja Põhja-Järvamaa talunikke ühendab Järvamaa Taluliit. Samuti on Järvamaal ka kaks EMÜ organisatsiooni.

Järvamaa Maanaiste Ühenduse nimekirjas oli paar aastat stabiilselt 11 liiget, kes pärit Koerust, Järva-Jaanist, Roosna-Allikult ja Aravetelt. U.Meikupi sõnul saadi mõne kuu tagant kokku, kuid tegemistel polnud erilist hoogu. "Eks põhjus oli ikka rahapuuduses, et koolitusi läbi viia, käsitööringi ei tahtnud aga moodustada," kõneles Meikup. "Kui Türi ja Järvamaa naised ühinevad, on sest kasu kogu organisatsioonile ja kui senine Türi Maanaiste Ühenduse esinaine Reet Länkur ohjad enda kätte võtab, saab liikumine kindlasti uue sisu. Tal jätkub minust rohkem energiat koolitusi läbi viia, organiseerida ja juhendada," kiidab U.Meikup R.Länkurit ja loodab Järvamaa maanaiste tegutsemisele paremat tulevikku.

Sama meelt on ka Türi Taluliidu esinaine Reet Länkur. "Kui seni nokitsesime kumbki omaette, siis nüüd on viimane aeg koos tegutseda hakata. Ega keegi ei keela ju ka väiksemates mastaapides naistel kokku tulla, kuid kogu maakonna maanaisi peaks esindama ühine katusorganisatsioon, kelle nimel annab projekte kirjutada, raha taotleda. Omaette oleme liialt väikesed," leiab ka R. Länkur.

Ühinemiskoosolek on planeeritud aprillikuusse.

KAJA



Türi Maanaiste Ühenduse esinaine Reet Länkuri otsib elult alati midagi uut. Oma teadmisi ja tarmukust jagub tal tuhandeks ettevõtmiseks. Tema elumoto on: raskusi võita, uut avastada, mitte seisma jääda.

Reet Länkuri kodumaja leidmine pole raske. Kui Paide poolt tulla, siis veidi enne Türi linna keerata Väätsa poole ja seal otsitav majake ongi. Türi linna sildini on 50 m. Linna-inimesena ei tunne ta ennast ometi.

Talupidamine hobikorras

Aedlinna külje all peab Länkuri pere väikest, 6 ha suurust talu, mille veerandhektarilisel tükil juba enne tagasisaamist omanikud juurviljakasvatusega lisisissetulekut teenisid. Soodsal asukohal olid eelised: linna turul kaubeldes tekkis klientuur, kes kvaliteetset Liiva talu kaupa otsis ja ostis. Kui Eesti Vabariik talusid tagastama hakkas, ei mõelnud ta hetkegi - oma maja ja maa on põhiväärtused, millelt võib alati edasi minna. Nüüdki kasvatatakse kahel hektaril porgandit, punast peeti ja kartulit, mis endisest teenelisest ratsionaliseerijast abikaasa Jüri konstrueeritud tehnika abil maha pannakse, hooldatakse ja koristatakse. "Eks tuleb iga ilmaga väljas olla, aga see töö mulle meeldib," kõneleb Reet. Kahjuks pole müük Türi turul enam see, mis varemalt. "Nüüd on turul vahendajad sees, müüvad alla omahinna poola kartulit ja inimene ostab ikka seda, mis odavam," räägib Reet müügiprobleemidest. Kuna mõne kilo müügi pärast pole mõtet turul aega raisata, püütakse kaupa hoida oma salvedes ja kevadel hulgiosjatele müüa. "Tööl kodust väljas tuleb käia aga mõlemil tahes või tahtmata, sest riigi-makse küsitakse ikka, mis sest, et realiseeri-misest saab tulu võibolla üks kord aastas."

Ametid on lasknud sõna sekka öelda

Peale Tallinna Pedagoogilise kooli lõpetamist on Reet töötanud peamiselt kehalise kasvatuse õpetajana, Kirna kolhoosis ametiühinguesimehena, spordiinstruktorina.

Reet ütleb elu väljakutsetele "jah"

Alati on ta armastanud liikuda, suhelda. Tänu sellele on tekkinud suur sõpruskond ja küllap seepärast on ta valitud ka kahel korral Türi vallavolikogu liikmeks. Volikogu liikmena on ta ärgitanud Türi valla pensionäre tegutsema ning uurinud valla finantselu volikogu revisjonikomisjonis tegutsedes. Sporti pole ta kunagi unustanud. Nii olnud Järvamaa Spordiliidu esimees ja praegugi Türi valla spordiklubi ALEM juhatusel liige.

Viimasel paaril aastal on Reet aktiivselt osalenud Järvamaa külaliikumise tegevuses, olles Järvamaa Külade Ühenduse juhatusel liige. Peamiseks tegevusvaldkonnaks, mis temale pandud, on noortetegevus, sport, maanaiste tegevuse tutvustamine. Kuna kodukülas, Türi Allikul on ligi 700 inimest ja vallas kokku 13 küla, siis näeb ta üheskoos tegutsemises suurt tulevikku. Uued ajad on ju Türi Allikule toonud palju uut ja noort rahvast, kes tuleks Reeda arvates liita üheks esialgu suviste üritustega, hiljem talgutega, seltsieluga. "Suheldes ja midagi ära teha tahtes peab olema järjekindlust ning oskust inimestele "auk pähe" rääkida". Meeldib on tõdeda, kui kusaigil kunagi enda poolt väljaõeldud mõtet kuuled. Täheandab, läks aega mis läks, kuid jõudis idee päralt, ehk on loota ka tegusid," räägib Reet oma kogemustest.

Ideid ammutab ta rutiinset tööd tehes. "Mulle on öeldud, et kust sa küll pidevalt uusi ideid saad, sul tuleb neid nagu varrukast," meenutab Reet kiidusõnu enda kohta. "Vastus lihtne - kui pesen põrandat või nõusid, tegelen aiamaal, siis kogu aeg mõte lendab ja siis tuleb need ka kohe üles kirjutada," räägib Reet. Nii on ta tulnud välja ideega korraldada vallas külade vaheline spordivõistlus, mis võiks laieneda üle maakonna. Ideid on jaanitule korraldamiseks, maanaistega tegelemiseks.

Maanaised tahavad uut omandada

Türi Talunike Liidu juurde loodi 3. aprillil 1997 a. organisatsioon ETKL Naised. Algu koondusid ühtsesse organisatsiooni meeste kõrval 15 naist, nüüd on aga uue nimega Türi Maanaiste Ühenduses juba 37 naist. "Türi ümbruse naised on tublid," kiidab Reet. "Nad tahavad kokku tulla, midagi uut omandada, suhelda. Oleme võtnud motoks, et teeme vähem üritusi, aga see-eest asjalikult. Ühenduse esinaine sõnul suudavad naised järjest enam oma mõtetega välja tulla, pakkuda välja ideid, mida nad soovivad ja mida ise võiksid õpetada. Eriti tõstab ta esile naisi Karjakülalt, kust käib pea alati kohal 8 naist Merle Lepindi eestvedamisel. Nii käiakse koos umbes 2 korda kuus. Ükskord peetakse loengut mingit üldist huvi pakkuvatel teemadel, teinekord

jälle tegeldakse n.ö. käelise tegevusega.

Ka maanaistega tegeledes on mõtted Reedal kaugel eespool. 15. oktoobril 2000 on ülemaailmne maanaiste päev. "Olen mõelnud, et sellel päeval võiks teha konverentsi näiteks naiste tervise teemadel Paide Kultuurikeskuses. Muidugi lisanduks üritusele ka muud alateemad, saaks tantsida jms. Ka Türi linnas on Reeda sõnul igati aktiivne rahvas. Paljud naised on saanud õpetusi käsitööklubi Veimevakk juurest. Türi Kõrgemas Põllutöökoolis võiks olla aga majapidamistarvete muuseum..

Selgeks on mõeldud ja vaieldud omavahel ka mõte, et Järvamaal peaks olema siiski üks maanaiste ühendus. "Lõpetame ära selle Pearu ja Andrese kombel vägikaika vedamise," soovib Reet. Siis saaks teha ühiseid pöördumisi, sekkuda organisatsiooni nimel maaelu küsimustesse. Mitte jätta kõike meeste ostustada.

Kui kõnelda maanaiste olukorrast laiemalt, siis on selge, et nad on jäetud omapead. "Öeldakse, et alustage ettevõtlusega. Aga väga raske on alustada tootmist, kui pole stardikapitali, samuti on uuema aja nõuetele vastav koolitus väga kallis," teab Reet rääkida. Ta imestab, kuidas riik ei tea, milliste erialadega inimesi on vaja, keda õpetada. Tema arvates peaksid ametnikud rohkem pead vaevama, kuidas tööstusest lahti saada. "Keegi ei taha olla vallasant - kui inimesel endal oskusi vähe, tuleb leida võimalus rajale aitamiseks," leiab ta.

Kodune aroomiteraapia maandab pingeid. Kogu oma tegevust ja elu vaadates leiab Reet, et see on pidevalt olnud muutumises. "Tänu Liidrite kooli läbimisele olen tegutsema hakanud põhimõttel: enne mõtlen, siis ütlen. Ei karda enam esineda, kui tunnen, et valdan teemat." Samas peab olema ka õnne ja annet mingi konkreetse tegevuse suhtes. Paar aastat tagasi sattus ta juhuslikult tegelema veel ühe alaga, nimelt aroomiteraapiaga. Praegu on ta Eesti Aroomiteraapia Ühingu esinaine. Reeda sõnul on see üpris uus ala, kuid võibab pidevalt populaarsust juurde. Loenguid on tal aroomide abil pingete mahalaadimisest, tervendamise juba Viljandis, Hiiumaal, Tõrvas. Mõni aeg tagasi oli Reedal oma vastuvõtuaeg isegi Türi poliklinikus. Kliendid ja õppejõudki kiitsid Reeda annet sellel alal, samuti häid käsi ning kannatust. "Kahjuks saavad 60-minutilise seansi suures osas lubada endale praegu rohkem linnainimesed," tõdeb Reet. Siiski lubab ta üht-teist õpetlikku tulevikus ka EMÜ lehes "Kaja" maanaisteni tuua.

Jääme ootama!

Kuidas asutada mittetulundusühingut?

Toimetajaga võttis ühendust üks lehelugeja, kes kirjutas murest, et ta ei tea, kuidas oma koduvallas üks naiselts tegutseda panna. Mida peab tegema, kust alustama, kelle poole pöörduma, küsis ta kirjas. Selgitusi mittetulundusühingu asutamise kohta jagab Järvamaa Ettevõtluskeskuse Süda-Eesti Nõukoja konsultant-jurist Eha Pehk.

Miks üldse luuakse sellise, klubisid, ühingu?

On teada, et vabatahtlik ja ühiskondlik tegevus on demokraatliku ühiskonna alus. Järjest enam tahavad ja julgevad meie inimesed ise käima lükata mingi klubi, ühenduse või seltsi, et üheskoos midagi korda saata, oma huvisid rahuldada. Nii tulevad kokku tantsijad, lauljad, üürnikud ja majaomanikud, sarnaste krooniliste haigustega inimesed, üksikemad, jalgpallurid, käsitöölised jne.jne. Tavaliselt ei ole sellised kooskäivad seltskonnad mingi rahalise kasusaamise eesmärgil kogunenud ja seepärast nimetatakse neid mittetulunduslikeks ühendusteks ehk kolmandaks sektoriks. (Teadmiseks - I sektor on erasektor, II on avalik sektor ja III on mittetulundusühingud). Selliselt koondunud mittetulundusühingud täidavad meie ühiskonnas olulist rolli ning võimaldavad üksikisikul anda oma panus ühiskonna arengu ja heaolu kasvu heaks.

Mis on vahet mittetulundusühingul ja seltsil?

Seltsingud ehk seltsid on isikute ühendused, mis on asutatud lepingulise ühinemise teel ühise eesmärgi saavutamiseks. Lepingulise vormi seadus ette ei näe. Seltsingud ei ole juriidilised isikud. Põhiliseks seltsingut iseloomustavaks jooneks on ühine osavõtt seltsingu juhtimisest ja selle vara valitsemisest, samuti seltsingu liikmete isiklik ja solidaarne vastutus seltsingu kohustuste täitmise eest. Seltsingu vormis võiksid meil tegutseda peaaegu kõik väikesed huvialaklubid, ringid, koorid, orkestrid jne.

Mittetulundusühing on liikmelisusel põhinev juriidilise isiku staatust omav mittetulunduslik ühendus. Mittetulundusühingu liikmeks võivad olla nii füüsilised kui juriidilised isikud. Põhiline erinevus ongi selles, et mittetulundusühing on kantud äriregistrisse ja tal on kohustused maksuameti ees, samas suured võimalused oma tegevuseks rahasid taotleda nii Eesti siseselt kui väljaspoolt riiki.

Kuidas asutada mittetulundusühingut?

Mittetulundusühingu asutamiseks tuleb:

- *läbi viia asutamiskoosolek
- *sõlmida asutamisleping ja sellega koos kinnitada ühingu põhikiri
- *määrata ühingu organite (juhatuse ja revisjonikomisjoni) liikmed
- *tõestada notari juures juhatuse liikmete allkirjad
- *esitada dokumendid registreerimiseks mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrile

Nõuded asutamiskoosolekule ja asutamislepingule:

- mittetulundusühingu asutamiseks on vaja vähemalt kaht asutajat
- asutamine toimub asutamislepingu sõlmimisega ja koos sellega põhikirja kinnitamisega
- asutamislepingu ja põhikirja igale lehele kirjutavad alla kõik asutajad

Asutamislepingus tuleb märkida:

- ühingu nimi, asukoht, aadress ja eesmärk
- asutajate nimed ja elu- või asukohad (juriidilistel isikutel) ning isiku- või registrikoodid
- asutajate kohustused mittetulundusühingu suhtes
- juhatuse liikmete nimed, isikukoodid ja elukohad

Põhikirjale esitatakse järgmisi nõudeid:

Mittetulundusühingu põhikiri peab olema kirjalik ja selles tuleb märkida:

- mittetulundusühingu nimi, asukoht ja eesmärk
- liikmeks vastuvõtmise, väljaastumise ning arvamise tingimused ja kord
- liikmete õigused
- liikmete kohustused või kord nende kehtestamiseks
- osakondade olemasolu korral nende õigused ja kohustused
- üldkoosoleku kokkukutsumise tingimused ja kord ning otsuste vastuvõtmise kord
- juhatuse liikmete arv või nende ülem ja alamäär
- vara jaotus ühingu lõpetamisel
- muud seaduses sätestatud tingimused (enamasti lubatud erinevused seaduses toodud nõuetest)

Mittetulundusühingu asutamine lõpeb registreerimisavalduse esitamisega tema asukoha mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrile.

Kui palju läheb maksuma mittetulundusühingu asutamine?

Registrisse kandmise riigilõiv on 300 kr., notari tasu allkirja tõestamiseks on umbes 100 krooni. Kui tellida kogu asutamisdokumentide pakett, siis näiteks Järvamaa Ettevõtluskeskusest saab selle kätte 500 krooniga.

Kas ollakse juba aktiivsed mittetulundusühinguid looma?

Tegime Järvamaal hiljuti uuringu ja küsitluse, palju meil on registreeritud mittetulundusühinguid. Selgus et neid on umbes 130. Siia kuuluvad sotsiaalsed organisatsioonid (vanurid, puudega inimesed jne), kultuuri- ja spordiklubid, ka Lyonsid ja Rotaryd.

Mida kardetakse kõige enam oma klubi või seltsi registreerimise puhul?

Kardetakse kulutusi, põhikirja koostamist, raamatupidamist.

Mis juba loodud seltsidele - ühingutele kõige enam peavalu on valmistanud?

Ega me seni eriti ei teagi. Alles 1. jaanuarist hakkasime seoses Süda-Eesti Nõukoja avamisega mittetulundusühingutega tegelema. Ega rahvas ei tea ka eriti, mis see kolmas sektor on, mis võimalused on ja milleks end registreerida. Seda on vaja selleks, et saada kontakte eriti just väljaspool Eestit, teha projekte, leida rahastajaid. Muidugi oleks kõigepealt vaja pool aastat või aasta n.ö seltsinguna koos käia, vaadata, kas üldse jäädaakse koos tegutsema. Ei ole kohe mõtet kulutusi tegema hakata.

Kust saab nõu mittetulundusühingu asutamiseks?

Nõustamisteenuseid osutavad:

Saaremaa Ettevõtluskeskus - Kuressaare, Kitsas 3, tel. 245 33 224
 Haapsalu Ettevõtluskeskus - Haapsalu, Kalda 4, tel. 247 44 372
 Hiiumaa infopunkt - Kärdla, Vabrikuväljak 1 tel. 246 96 351
 Järvamaa Ettevõtluskeskus - Paide Pikk 11 238 52 365
 Ühendus Kodukant - Viljandimaa Viljandi, Vabaduse 4, tel. 243 33 769
 Ühendus Kodukant - Võrumaa Võru, Jüri 12 tel. 278 68 332
 Kiviõli Regiooni Arenduskeskus - Kiviõli Keskpuiestee 21
 Piiriülese Koostöö Keskus/Peipsi Järve Projekt - Tartu, Veski 69, tel. 27 421 001
 Narva infopunkt - Narva Puskini 25a-19 tel. 235 41 293

Kuidas seminarid lähevad?

1999. aasta lõpus algasid kaheksal Eesti Maanaiste Ühenduse liikmel, kel seljataga õpingud koolitajaks saamiseks, kiired päevad. On tarvis oma teadmised ja oskused seminaride läbiviimisel käiku panna.

KAJA käis uurimas, kuidas piirkondades koolitused on läinud.

Eha Kotov. Valgamaa.

Meil on viimasel ajal palju tegemist olnud. Naistele on mitmesuguseid koolitusi pakunud llo- programm. Selle programmi teema oli "Rohkem ja paremaid töökohti naistele" ning läbiviijateks Sotsiaalministeeriumi vastav töögrupp koos Valgamaa Äriinfokeskusega. Ettevõtlus-, õiguslaste-, enesekehtestamis- ja alternatiivtegevuseminaridel püüti leida inspiratsiooni äriideedeks ning turundusstrateegijaid. Kokku tehti 11 äriplaani ja pandi paberile 9 müügiideed. Osavõtt projekti seminaridest oli väga aktiivne: 21.seminarist ja kahest õppereisist võttis osa 485 osalejat. Õppejõud olid lisaks koolitusorganisatsioonile Helvetia Balti Partneritest, TPÜ-st ning Maaelu Arengu Instituudist. Tänu neile seminaridele on Valgamaa naised olnud väga hõivatud ning lükati veidi edasi ka EMÜ seminarid. Maanaiste Ühenduse koolitusseminaril 21.jaanuaril de Tolly hotellis esines Mare Laande, kes rääkis isiksuse kujundamisest ja Reet Länkur, kes tutvustas aroomiteraapiat kui alternatiivse tegevuse võimalust maal. Kõnelesime laiemalt kogu EMÜ tegemistest vabariigis.

Tiiu Sarv. Jõgeva.

Mul on olnud tõesti kiired päevad. Lisaks Jõgeva Maanaiste Ühenduse tegemistele olen aidanud korraldada seminare ka Tartumaa naistele. Tartumaa naistele oli koolitus Alatskivil Silvi Poolakese turismitalus, kus rääkisime daamilikel teemadel nagu etikett, psühholoogia jne, just neil teemadel, mida nad ise väga soovisid. Kure turismitalus oli 11.detsembril loeng pere-suhetest, millest võtsid naised osa koos abikaasadega. Tartumaa naiste hulgas on vähem talunikke kui Jõgeva naiste hulgas, seepärast sellised teemad meldivadki. Jõgeva Maanaiste Ühenduse koolitusel 16.oktoobril Äksis rääkisime hiina tervistavast õpetusest, psühholoogiast. Lektoriteks olid Irina Vassiljeva, Ruth Gustafsson ja Mare Laande. 20.jaanuaril tegin koolituse Voorel noortalunikele. On ka hea uudis - 31.detsembrist 1999.a. on Jõgeva Maanaiste Ühendus äriregistrisse kantud. Pean ütlema, et kui algul kartsin neid seminare

läbi viia, siis nüüd on juba kogemused ja kõik on kenasti läinud. Imestan, mida mul karta oli. Phare projekt on võimaldanud teha tasemel koolitusi, mida igapäevane elu ei võimalda. Nii on tulnud uusi liikmeid ja oleme leidnud poolehoidu.

Katrin Kokk. Võrumaa

Võrumaal pole seni koolitust toimunud, liikmeid on Maanaiste Ühendusel vähe. Põhiliselt on maanaised Võru teabetoa seltsidesse koon-dunud. Meie piirkonna seminaride juht on Reet Länkur, vaatame mis teha annab. Loodetavasti tuleb seminar märtsis-aprillis.

Liia Tähiste. Läänemaa.

Mina olen optimistlikult häälestatud ja võin teatada, et kõik seminarid on kenasti läinud. 24.novembril oli koolitus Martnal, 14.jaanuaril Noa-Rootsis ja 26.veebruari Lihulas. Näiteks Noa-Rootsis osales 36 naist, neist 13 tulid maanaiste ühenduse uuteks liikmeteks. Praegu on Läänemaal 52 liiget, arvatavasti seminaride lõppedes saab 80 liiget kokku.

Esinemas käis Tiiu Soans, kes tutvustas Eesti Maanaiste Ühendust, miks ja milleks selline organisatsioon ja kuidas töötame, Renate Pöder ja Haapsalust Viidemanni gym-naasiumist psühholoog Vilvi Maiste. Ise tutvustasin alternatiivseid majandusharusid - turismindust, mesindust, käsitööd, kala-kasvatust. Naisi sellisele koosviibimisele pole üldse raske kokku saada. Nad tunnistavad, et seni pole nendega keegi tegelenud. Kõige rohkem tahetakse psühholoogi loengut kuulata, et n.ö. seisvast olukorrast välja tulla.

Reet Aedla. Rapla.

8.jaanuaril oli uusaastapidu. Külas käis köögi-nõudega tegelev firma OÜ Septer esindaja, kes tutvustas kõrgmäestikukliima tekitamist nõudes, mis tagab toitude pikaajalise säilivuse. Üritus toimus Rapla Taluliidus 10 -15 inimese osavõtul. 19.veebruari tulid Raplamaa naised kokku Võõra-Hansu majamuuseumi, kus rääkisid Meeme Karolin ja Üllas Hunt. Teemaks bioenergeetika.

Reet Länkur. Türi.

Koolitusi on toimunud mitmeid. 15.oktoobril olime koos Türi- Allikul. Kõnelesid Urmas Ardel ETKL-ist, Mare Laande, Ruth Gustafsson. Alternatiivsetest tegevustest maal kõneles Ülev Rodendau, Türi Talunike Liidu esimees. 28.jaanuaril olime Paides, Kesk-Eesti Arendus-keskuses. Esinesid Mati Tohver Järva Maa-valitsuse põllumajandusosakonnast, Järvamaa Talunike Liidu esimees Vello Vilu, psühholoog Maie Kotka, Helvi Kerem ning Tiiu Soans. Esimesel üritusel oli koos 36, teisel 38 naist. 9.veebruari aitasin Põlvamaal Mesikamäe turismitalus loengut läbi viia. Kõnelesid T.Soans, R.Pöder, M.Laande. Lõhnateraapiast olen rääkinud Valgas ja Hiiumaal. Aprillis ootab Võrumaal ees seminar.

Ludmilla Näälük. Saaremaa.

9.oktoobril rääkisime Torgus, Jüri Miti turismitalus etiketist, lektoriks Liia Anderson,

kutsekooli õppejõud. 20.novembril esines meile Kuressaares proviisor Kaljo Mandre. 11.detsembril oli Pärnumaal Uulus teemaks taimetrukk. 5.vebruaril kõneles naistele Kuressaares Anti Liiv narkomaaniast. 16.aprillil tulevad esinema Pärnusse Ruth Gustafson ja Tiiu Soans. Muidu käime naistega koos igal nädalal, mõtleme teemad välja ja alati on mingi põhiküsimus, mida arutame. Ise rahastame ja ikka käib paarkümmend inimest kohal.

Mare Laande. Viljandi.

Viljandis on minul olnud 3 loengut, Valgas 1. Abiks olen käinud Järvamaal, esinenud Tartumaal Äksis, Põlvas. Põhiliselt oleme teinud isiksuse arendamise teste, rääkinud positiivsest mõtlemisest, et raputada naised tavarutiinist välja. 17. oktoobril oli Viljandis 37 kuulajat, 13.novembril Lillis 67. Lektorid on peale minu olnud R.Gustafsson, Karksi vallavanem, kosmeetik C.Kersalu, Viljandi Taluliidu esimees Arvo Veidenberg. Huvi on suur ja kui veel näiteid oma elust tuua, siis võetakse sind kergemini omaks.

Ester Gabriel. Ida-Virumaa.

Meie piirkonna koolitaja on Milvi Lill. 20.novembril oli seminar Toilas. Rääkisime organisatsioonist, meeste ja naiste suhetest ning tervisest. 13.märtsil tuleb koolitus Mäetaguse mõisas. Kui veel septembris oli meil liikmeid 21, siis nüüd on 30. Naised tunnis-tavad, et siiani keegi nendega ei tegelenud ja neil on hea meel toimunu üle.

Milvi Lill. Lääne-Virumaa.

12.novembril oli meil koolitus Rakveres. Maanaiste tervisest rääkis Taimi Parve, tutvustati Tupperware köögitooteid, kõnelesime alternatiivsetest võimalustest maal ning muidugi projektist. Kohal oli 30 inimest.

Tiiu Soans. Harjumaa.

15.novembril oli Sakus koos 28 naist. Rääkisin organisatsioonist, tegime teste, arutlesime meeste-naiste erinevuse üle. "Laps, kui pärimuse kandja", sellel teemal kõneles Tiia Soasepp. 15.jaanuaril Laitses sai 26 inimese osavõtul kõneldud stressist, narkomaaniast, ohutustliiklemisest.

Renate Pöder.

Eesti-Rootsi ühisprojekti juht.

Olen 18-st seminarist kuuel ise kohal käinud. Alguses pidin Saaremaa ja Rakvere semi-naride kohta veidi kriitikat tegema, sest koolitajad polnud ise piisavalt aktiivsed lektorid, rohkem oldi organiseerijad, nüüd on asi paranenud. Kohustuslikud teemad on kõikjal läbi räägitud. Need on organisatsiooni ja isiksuse arendamine, alternatiivsed võima-lused maal. Hea meel on, et liikmeid on palju juurde tulnud. Parimad ettevõtmised on olnud Põlvas ja Viljandis. Leian, et ka materjalide ettevalmistamine näitab suhtumist ja siin on paremaid ja halvemaid näiteid. Loodan, et peale projektirahade lõppemist toimuvad koolitused edasi.

Teated ja reklaam

LÜHIUUDISEID:

EMÜ juhatusese koosseis VILJANDIS

31. jaanuaril oli Eesti Maanaiste Ühenduse juhatusese koosseis Viljandis. Arutati seminaride toimumist, aasta-koosseisu toimumise üksikasju. Seekordne aastakoosseis toimub mais, kui liiklusolud saartelt mandrile on paranenud.

Plaanitakse luua Saartevaheline naiskogu

Eestimaa saartel toimetavad naised on alati olnud koostööhuvilised, mille heaks näiteks on Saarte Naiste Päevade toimumise traditsioon (juba neljandat korda). Seekordne "saareriikide" naistesinduste kohtumine leidis aset tõsi küll nn. kindlal pinnal - **4. nov. 1999.a. Haapsalu kultuurikeskuses.**

Peeti plaani saartevahelise naiskogu moodustamiseks. Loodava ühenduse tegevusvaldkondadena nägid naised peamiselt kultuuri-, hariduse-, tööhõive-, kodu- ning pereprobleeme. Eesmärgiga teadvustada saartel valitsevat erilisust. Saarte naiskogu loomise protsessi volitasid kokkutulnud juhtima Laine Tarvise. Samas toimus ka huvitav kohtumine Põhjamaade Kalanaiste Organisatsiooni esinaine Čarina Rõnniga, kes tutvustas väga pikkade traditsioonidega organisatsiooni tegevusi ja eesmärgi.

2000. aasta märtsis toimub Helsingis Baltimere naiste konverents, kus osaleb loodetavasti ka keegi Eesti saartelt.

R. Mägi



EESTI MAANAISTE ÜHENDUS

Teaduse 1, Saku 75501, Harju mk.
tel./fax 22 721 783, e-mail etkl@online.ee
tel./fax 22 719 215

toimetaja **Terje Truska** - Ämbra skj. 73101
Kareda vald, Järvamaa
tel. 238 64 345, 238 50 339, 252 03 801

kujundaja **Anne Kõll** - Teaduse 1, Saku 75501
Harjumaa
tel. 22 722 177

Hiiu naised nautisid aroome

Töö ja kodu vahel siplev, maal elav naine ei ole just eriti huviline tormama kursustele, mis ei ole otseselt seotud tema kohustustega tööandja ees.

Vastupidiselt eeltoodule käituvad Pühalepa Naistekoja naised, kes aktiivselt osalevad kursustel. Fantastilise elamuse saime novembris toimunud kursustel aroomiteraapiast ja käe- ja jalgade harjutustest jõulukaunistuste alal. Meie koolitajateks olid Kaja Hiis ja Reet Länkur.

Jõulukaunistuste seadmisel leidsime, et läbi võib ajada odavalt, aga samas stiilselt, teades väikesi nippe. Suhteliselt tundmatud olid meile aroomiteraapia võimalused, kuid Reeda abiga nautisime nii teooriat kui praktilist poolt. No kellele ei meeldiks tõsine saunaleil, mõnus suplus mullivannis, sellele järgnev mudamask, õlitamine. Veendusime ise, et aroomiteraapia on huvitav ja võluv viis kasutada eeterlikke õlisid ja nende aroome, et saavutada lõdvestumist, suurendada energiat, vähendada stressi ning taastada ihu ja hinge tasakaal.

Raili Mägi

Pühalepa Naistekoja esinaine

Eelinfo

Naisted ja lilled on lahutamatud

Kui siiani kuulus lillelaatade pidamise au ainult Türi linnale, siis sel aastal on Türi tekkimas konkurent. Talupäevade ja simmanitega kuulsaks saanud Jänedal ja tema Öppe- ja Nõuandekeskuse juhid plaanivad 9. - 11. juunini pidada Jänedal aia- ja lillepäevi.

Kolme päeva jooksul on võimalik külastada Eesti ja Hollandi lillekasvatustehase näitust, jälgida Eesti lahtist lilleseadevõistlust. Erialspetsialistid annavad nõuandeid lillekasvatusest ja aiakujundusest.

Lillemessil pakutakse suures valikus lilleid ning puid, aiatöövahendeid ja -mehhanisme. Projekt on koostöös Jänedal Öppe- ja Nõuandekeskuse ning Eesti Lillemessiga. Samal ajal toimuvad ka simmanid Musta Täku talis ning valmivad puusculptuurid. Avatud on Eesti Akvarellistide Liidu näitus. Kindlasti on maanaistel, kel eriti võimalusi uute sortidega oma lilleaedu rikastada, nende päevade jooksul põhjust Jänedal külastada.

Juba mitmendat aastat korraldatakse Eesti Maanaiste Ühenduse poolt reise Hollandisse kevadisele lillenäitusele. Organiseerijaks sõidule on Järvamaalt pärit taluperenaine Anne Arusaar. Reis kestab 25. aprillist 3. maini ja maksab 4200 krooni. Marsruut on: Soome, Amsterdam, Haag, Brüssel, Köln. Sõit toimub 40-e kohalise bussi ja laevaga.

Kel huvi, võtke ühendust Anne Arusaarega telefonil 238 53 050. Veel on mõni vaba koht.

Juhatusese liikmete kontaktandmed:

NIMI	AADRESS	INDEKS	TELEFON
Tiiu Soans	Oru side, Harju mk.	75103	22 719 215, 251 15 127
Reet Aedla	Nurmenuku 8, Rapla	79501	248 55 203
Reet Länkur	Türi-Ailiki, Järva mk.	72201	238 57 277
Ulvi Meikup	Paide v. Järva mk.	72702	238 40 492
Mare Laande	Suislepa, Viljandi mk.	69703	250 54 518
Liis Zirkel	Matjama skj. Vara vald, Tartu mk	60401	27 493 811
Eha Kotov	Lüllemäe, Valga mk	68101	276 97 294
Tiiu Sarv	Tabivere, Jõgeva mk.	49101	277 36 123, 251 972 897
Karmen Kukkk	Leevi side, Põlva mk.	64202	279 78 315
Karin Kokk	Lasva side, Võru mk.	60601	278 98 339
Ille Kivistu	Pühalepa, Hiiu maa	92301	246 94 584
Tiiu Sommer	Uulu side, Pärnu mk.	86502	244 60 684
Liia Tähist	Linnamäe, Lääne mk.	91001	247 95 492, 250 94 207
Ludmilla Näälük	Tahula side, Saaremaa	93801	245 53 330, 251 36 949
Heljo Viilip	Laada 8-58, Rakvere	44301	232 43 020
Ester Gabriel	Toila, Altküla, Ida-Viru mk.	41712	233 95 615